

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2015

**RELIGIESTUDIES V1
MEMORANDUM**

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 9 bladsye.

AFDELING A**VRAAG 1 (VERPLIGTEND)**

1.1 Vul die ontbrekende woorde in.

- 1.1.1 In Judaïsme staan die primêre geskifte gesamentlik as die **Tanak** bekend. (2)
- 1.1.2 Die **Pali Kanon** is 'n heilige geskrif van Boeddhisme. (2)
- 1.1.3 Die Afrika Tradisionele Godsdienst het nie 'n spesiale dag van **aanbidding** nie. (2)
- 1.1.4 Die Koran is in die **Arabiese** taal geskryf. (2)
- 1.1.5 Die **Upanishads** is heilige tekste van Hindoeïsme. (2)

1.2 Kies 'n tem in KOLOM B wat pas by 'n woord in KOLOM A.

- 1.2.1 C (2)
- 1.2.2 E (2)
- 1.2.3 A (2)
- 1.2.4 B (2)
- 1.2.5 D (2)

1.3 Kortliks verduidelik die volgende konsepte.

- 1.3.1 Eendersheid – Om soortgelyk te wees. Om baie ingemeen te hê. (2)
- 1.3.2 Verskil – Beteken 'n punt waar dinge nie dieselfde is nie. (2)
- 1.3.3 Dogma – 'n beginsel of leerstelling, of 'n stelsel daarvan, veral soos neergelê deur 'n kollektiewe godsdiensoowerheid. OF 'n beginsel van onderrig wat op godsdienstige outoriteit gebaseer is. (2)
- 1.3.4 Ideologie – Dit verwys na 'n vervanging van die term godsdienst. OF Dit is 'n stelsel van oortuiginge wat nie op outoriteit gebaseer is nie. (2)
- 1.3.5 Allegorie – Dit is soortgelyk aan 'n gelykenis. Dus 'n storie wat vertel word om 'n leerstelling te illustreer. Dit word nie beperk om 'n enkele stelling te maak nie. (2)

- 1.4 Van elke groep kies die een wat nie pas nie.
- 1.4.1 Sion-Christenkerk, Naseret-baptiskerke, Ibandla lamaNazaretha),
Internasionale Pinkster Christenkerke, **METHODISTE KERK** (2)
- 1.4.2 Kitab-i-Aqdas, Baha'u'llah, Bahai, **ROME**. (2)
- 1.4.3 Jesus Christus, Profeet Mohammed, Siddharta Gautama, **DALAI
LAMA** (2)
- 1.4.4 Martin Luther, Isaiah Shembe, Abraham, **WILLIAM
SHAKESPEARE**. (2)
- 1.4.5 Mekka, Moria, **NEW YORK**, Jerusalem. (2)
- 1.4.6 Nuwe Testament, Ou testament, Veda's, **DIE
VRYHEIDSMANIFES**. (2)
- 1.5 Hulle almal glo in die bestaan van slegs EEN GOD. (2)
- 1.6
- Hierdie woord verwys na die skep van standarde, geneig om standarde te skep of te laat verlaag/val/daal.
 - Dit bevestig ook hoe dinge moet wees. (4)
- 1.7 Kitab-i-Aqdas (2)

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B**VRAAG 2**

2.1 Kortliks bespreek die rol van die voorvaders:

- Die voorvaders is die boodskappers van die skepper, toesighouers van die fisiese wêreld.
- Die voorvaders sorg vir die welstand van die lewendes, hoofsaaklik deur die ouer garde.
- Hulle leer die jeug verbaal en deur rituele.
- Help met die oordra van tradisie (godsdiens) van een geslag na die volgende.
- Hulle onthul hulself aan die lewendes deur drome en visioene. (10)

2.2 Algemene eienskappe tussen Hindoeïsme en Boeddhisme.

*Leerders kan na enige vyf van die volgende verwys:

- Reïnkarnasie: Jou siel word gereïnkarneer in die liggaam van 'n ander wese wat van jou huidige lewensstyl afhang. Beide glo in reïnkarnasie.
- Verlossing: 'n Mens moet self vir verlossing streef. (vir Boeddhisme – die agtvoudige pad en vir Hindoeïsme – volg jou dharma)
- Verligting: Daar is baie paaie na verligting – een manier is om gevoelens en begeertes te oorkom.
- Lydings: Dit word veroorsaak deur geheg te wees aan mense en dinge in die fisiese wêreld. Dus moet ons onself van hierdie begeertes vrymaak.
- Gebruik: Daar is 'n benadrukking van die gebruik van meditasie en ander vorme van joga, as 'n manier om waarheid en vryheid te bereik.
- Verdraagsaamheid: Beide Boeddhisme en Hindoeïsme blyk verdraagsame religieë te wees, wat argumenteer dat alle religieë paaie na 'n groter waarheid is.
- Beide het heilige geskrifte.
- Beide voer rituele uit.
- Beide vier spesiale heilige dae.
- Beide het in Indië ontstaan. (10)

2.3 2.3.1 Uniekheid: enige VYF van die volgende antwoorde:

- Dit versterk die gelowiges se geloof.
 - Dit identifiseer die godsdiens tussen ander godsdienste.
 - Dit help die gelowiges op sy lewenspad.
 - Dit help die gelowiges om in die geestelike lewe te verenig as 'n eenheid met ander gelowiges.
 - Dit help lede om te identifiseer wie aan die geloof behoort en wie nie.
 - Dit help gelowiges verduidelik hoekom hulle die geloof gekies het.
- (10)

2.3.2 (Christelike godsdiens word as voorbeeld gebruik.)

- Daar word daarna as 'n monoteïstiese godsdiens, geloof in een God, verwys.
 - Hulle glo in die lewe na die dood in die konteks van 'n oordeelsdag.
 - Hulle glo in die bestaan van engele.
 - Hulle glo in profete.
 - Hulle glo in die bestaan van hemel en 'n hel.
 - Hulle glo in die opstanding uit die dood.
- (10)

2.4

- Verstaan ooreenkomste en verskille.
- Ontdek gemeenskaplike kenmerke.
- Verstaan hoe godsdienste verskil sonder om hulle te kritiseer.

(6)

2.5

- Behalwe dat hulle verskil, het godsdienste ook ooreenkomste.
- Intergodsdienstige bewegings fokus op ooreenkomste eerder as verskille.
- Intergodsdienstige bewegings bevorder verdraagsaamheid.
- Intergodsdienstige bewegings kan tot 'n vreedsame bestaan bydra.

(4)
[50]

VRAAG 3**3.1 Menseregte**
(Boeddhisme en Christelike geloof as voorbeelde.)**Boeddhisme**

- Almal is bang vir straf.
- Lewe is kosbaar vir almal.
- Om jouself met ander te vergelyk.
- Mense moet nie moord pleeg of moord veroorsaak nie.

Christelike godsdiens:

- Jy moet jou naaste liefhê soos jouself.
- Jy het my gestuur om die goeie nuus aan die armes oor te dra.
- Om vryheid aan die gevangenes te verkondig en om verdruktes vry te laat.
- Die mense van God moet geestelik en in ander aspekte van die lewe vry te wees.
- Doen aan ander wat jy wil hê hulle aan jou moet doen. (10)

3.2 Godsdiensvryheid

- In Islam word daar gesê dat daar nie 'n verpligting in godsdiens moet wees nie.
- In Hindoeïsme word daar gesê dat, net soos alle riviere na die see vloei, lei alle paaie na God.
- Volgens die Grondwet van Suid-Afrika het elkeen die reg tot vryheid van gewete, godsdiens, geloof, denke en opinie.
- Godsdienstige aktiwiteite mag by 'n staats- of staatsondersteunende instelling beoefen word, maar sulke aktiwiteite moet die reëls van die betrokke openbare gesag volg.
- Dit moet op 'n gelyke basis beoefen word en bywoning moet vry en vrywillig wees.
- Die reg dek nie die goedpraat van haat wat gebaseer is op ras, etnisiteit, geslag of godsdiens en wat opsweping tot geweld insluit. (10)

3.3 Regte en verantwoordelikhede

- Regte is in die Verenigde Nasie se Universele Verklaring van Menseregte vasgelê.
- Die Suid-Afrikaanse Grondwet beskerm ook hierdie regte.
- Dit is egter belangrik om te weet dat alle regte ook beperkinge het.
- Geen godsdiens moedig geweld tydens die uitdrukking van frustrasie en ontevredenheid uit nie.
- Regte sluit nie aanstigting/aansporing tot geweld in nie.
- Godsdienste moet vrede en harmonie onder mense aanmoedig. (10)

3.4 3.4.1 **Media**

- Die media gee mense inligting oor dinge wat rondom hulle plaasvind.
- Mense kyk na die inligting en vorm menings/opinies.
- Hierdie opinies inspireer reaksie en optrede/gedrag.
- Selfs wanneer die media probeer om objektief te wees, bied hulle tog 'n standpunt aan.
- Onverantwoordelike verslagdoening kan potensieel onverdraagsame neigings tussen sommige godsdienste aanvuur.
- Bevooroordeelde verslagdoening kan belangrike kenmerke van godsdienste ondermyn.
- Oningeligte verslagsdoening kan die reputasie van party godsdienste skade aandoen.
- Onverantwoordelike verslagdoening kan onderliggende spanning in 'n gemeenskap aanvuur.

(10)

3.4.2 **Doodstraf** (Afrika Tradisionele Religie – AGT as voorbeeld gekies)

- Verskeie ATG-gemeenskappe verskil in die wyse waarop hulle onregverdighede in hul gemeenskappe hanteer.
- Tradisioneel het alle groepe daarop aangedring dat kriminele op 'n toepaslike wyse hanteer word.
- Tradisioneel is moordenaars permanent uitgedryf.
- Dit het as 'n sterk afskrikmiddel vir antisosiale gedrag gedien.
- In ATG is mense nie toegelaat om die wet in eie hande te neem nie.
- In plaas daarvan moes die gemeenskap waarin hulle gewoon het die wet toepas/geregtigheid laat geskied.

(10)

[50]

VRAAG 4

4.1 Godsdien en Konflik

Probleem (nee)

- Die aanneem van wette deur 'n regering wat op die oortuigings van 'n spesifieke godsdien gebaseer is.
- Mense met 'n ander godsdienstige agtergrond kan dalk nie daardie wette aanvaar nie want dit is onversoenbaar met hulle oortuigings.
- Mag oor ander etniese, nasionale of rassegroepe.
- In sommige gevalle probeer politieke partye godsdien vir hul eie gewin manipuleer.
- Politieke partye regverdig ook oorlog op godsdienstige gronde. (10)

4.1.2 Godsdien as deel van oplossing:

- Die mense betrokke by die konflik is lede van die verskillende godsdiensgroepe in die gemeenskap en hulle moet na hulle godsdienstige leiers/luister/gehoorsaam.
- Die godsdienleiers kan tydens byeenkomste met gelowiges praat en geweld ontmoedig.
- Godsdienleiers moet saamspan met ander gemeenskapsleiers om in te gryp en saam werk om vrede te herstel en te behou.
- Deur hulle leiers kan godsdiensgroepe deel wees van besluitneming oor beleide om te verseker dat beleide so ontwerp word dat geen groep in die gemeenskap ondermyn word nie.
- Godsdien het 'n waardigheid om te behou.
- Dit is 'n manier, gebaseer op godsdienstige leringe, wat gebruik kan word om die nuus dat vrede noodsaaklik is vir naasbestaan, te versprei. (10)

4.2 Leerders kan van die volgende gebeure noem, asook ander wat hulle bestudeer het:

- 1996 – die nuwe Suid-Afrikaanse Grondwet en Handves van Regte word afgekondig, wat gelykheid religieë en geloofsvryheid beskerm.
- 1997 – President Nelson Mandela doen 'n beroep op religieuse gemeenskappe om saam te werk om 'n vrye en regverdige Suid-Afrika te bou en dit het tot die stigting van die Nasionale Religieuse Leiersforum (NRLF) gelei.
- 1999 – 'n Sedespitsberaad word gehou.
- 1999 – Die Wêreldparlement van Religieë word in Kaapstad gehou.
- 2010 – Suid Afrika aanvaar die Handves van Barmhartigheid, wat alle mense, ongeag hulle religie, daartoe verbind om te werk vir barmhartigheid en om vrede in die wêreld op plaaslike, nasionale en globale vlakke te bewerkstellig. (10)

- 4.3
- In 1997 is die Nasionale Godsdienstige Leiersforum gestig.
 - Dit het uit die leiers van die verskillende godsdienste wat in Suid-Afrika voorkom bestaan.
 - Hulle doelwit was om te help om 'n gemeenskap te skep wat moreel en deernisvol is.
 - Die grondwet van die land waarborg dat alle godsdienste dieselfde behandel word.
 - Skoolvakke soos Lewensoriëntering en Religiestudies handel oor godsdienste om begrip, respek en verdraagsaamheid te kweek.
- (10)

4.4 Leerders kan die volgende punte in hul antwoorde insluit:

- 1893: Die Wêreldparlement van Religieë is gestig.
 - Die Unitêre en Universele kerke is die hoofstigters.
 - Alle religieë – Westerse en Oosterse – word verteenwoordig (Die insluiting van Oosterse gelowe was 'n deurbraak a.g.v. die inleiding van Hindoeïsme aan die Weste deur Swami Vivekananda.
 - Inheemse religieë is aanvanklik nie verteenwoordig nie.
 - 1993: Die tweede parlement word in Chicago gehou.
 - Besluit word geneem om die parlement elke vyf tot ses jaar in verskillende stede te hou.
 - Dokument getiteld, "*Towards a Global Ethic*" was die uitkoms.
 - 1999: Parlement word in Kaapstad gehou, met verteenwoordiging van die meeste van die wêreld se religieë.
 - 2004: Parlement was in Barcelona gehou, met die fokus op religieë en globale uitdagings, bv. oorlog, religieuse konflik, dwelmshandel, armoede, aardverwarming, ens.
 - 2014: Die volgende parlement was in Brussel gehou.
- (10)
[50]

TOTAAL AFDELING B: 100
GROOTTOTAAL: 150